

Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (drugo vijeće)

7. srpnja 2022.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Socijalna sigurnost radnika migranata – Uredba (EZ) br. 987/2009 – Članak 44. stavak 2. – Područje primjene – Starosna mirovina – Izračun – Uzimanje u obzir razdoblja odgoja djece ostvarenih u drugim državama članicama – Članak 21. UFEU-a – Sloboda kretanja građana”

U predmetu C-576/20,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Oberster Gerichtshof (Vrhovni sud, Austrija), odlukom od 13. listopada 2020., koju je Sud zaprimio 4. studenoga 2020., u postupku

CC

protiv

Pensionsversicherungsanstalta,

SUD (drugo vijeće),

u sastavu: A. Prechal, predsjednica vijeća, J. Passer, F. Biltgen (izvjestitelj), N. Wahl i M. L. Arastey Sahún, suci,

nezavisni odvjetnik: N. Emiliou,

tajnik: M. Krausenböck, administratorica,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 11. studenoga 2021.,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

- za CC, G. Schönherr, *Rechtsanwalt*,
- za Pensionsversicherungsanstalt, A. Ehm i T. Mödlagl, *Rechtsanwälte*, i B. Pokorny, stručnjak,
- za austrijsku vladu, C. Leeb, A. Posch, J. Schmoll i B. Spiegel, u svojstvu agenata,
- za češku vladu, J. Pavliš, M. Smolek i J. Vlácil, u svojstvu agenata,

* Jezik postupka: njemački

- za španjolsku vladu, I. Herranz Elizalde i S. Jiménez García, u svojstvu agenata,
- za Europsku komisiju, B.-R. Killmann i D. Martin, u svojstvu agenata,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 3. veljače 2022.,

donosi sljedeću

Presudu

- 1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 21. UFEU-a i članka 44. stavka 2. Uredbe (EZ) br. 987/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. rujna 2009. o utvrđivanju postupka provedbe Uredbe (EZ) br. 883/2004 o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti (SL 2009., L 284, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 2., str. 171.).
- 2 Zahtjev je upućen u okviru spora između osobe CC i Pensionsversicherungsanstalta (Zavod za mirovinsko osiguranje, Austrija) u vezi s uzimanjem u obzir razdoblja odgoja djece koja je CC ostvarila u drugim državama članicama radi izračuna iznosa njezine austrijske starosne mirovine.

Pravni okvir

Pravo Unije

Uredba (EZ) br. 883/2004

- 3 Cilj Uredbe (EZ) br. 883/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti (SL 2004., L 166, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 3., str. 160. i ispravak SL 2020., L 415, str. 88.) jest usklađivanje nacionalnih sustava socijalne sigurnosti. U skladu s njezinim člankom 91., primjenjuje se od trenutka stupanja na snagu provedbene uredbe, Uredbe br. 987/2009, odnosno od 1. svibnja 2010., koji je predviđen člankom 97. potonje.
- 4 Uvodne izjave 1. i 3. Uredbe 883/2004 glase:

„1. Pravila koordinacije nacionalnih sustava socijalne sigurnosti obuhvaćena su u okviru slobodnog kretanja osoba i trebala bi doprinijeti poboljšanju njihova životnog standarda i uvjeta zapošljavanja.

[...]

3. Uredba Vijeća (EEZ) br. 1408/71 od 14. lipnja 1971. o primjeni sustava socijalne sigurnosti na zaposlene osobe, samozaposlene osobe i članove njihovih obitelji koji se kreću unutar Zajednice (SL 1971., L 149, str. 2.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 5., str. 7.) izmijenjena je i ažurirana više puta s ciljem uzimanja u obzir ne samo razvoja na razini Zajednice koji uključuje odluke Suda, već i izmjena zakonodavstva na

nacionalnoj razini. Navedeni čimbenici utjecali su na to da pravila Zajednice za koordinaciju budu složena i duga. Stoga je prilikom moderniziranja i pojednostavljivanja nužno zamijeniti ta pravila kako bi se postigao cilj slobodnog kretanja osoba.”

5 Članak 1. točka (t) te uredbe definira pojam „razdoblje osiguranja” kao razdoblje doprinosa, zaposlenja ili samozaposlenja, određeno ili priznato kao razdoblje osiguranja prema zakonodavstvu na temelju kojeg je navršeno ili se smatra navršenim, kao i sva razdoblja koja se takvim smatraju, ako ih spomenuto zakonodavstvo smatra istovjetnim razdobljima osiguranja.

6 Članak 2. navedene uredbe, naslovljen „Obuhvaćene osobe”, u stavku 1. navodi:

„Ova se Uredba primjenjuje na državljane države članice, osobe bez državljanstva i izbjeglice koje borave u državi članici na koje se primjenjuje ili se primjenjivalo zakonodavstvo jedne ili više država članica, kao i na članove njihovih obitelji i nadživjele osobe.”

7 Glava II. te uredbe, naslovljena „Određivanje zakonodavstva koje se primjenjuje”, sadržava, među ostalim, članak 11., naslovljen „Opća pravila”, koji u stavcima 1. do 3. određuje:

„1. Na osobe na koje se primjenjuje ova uredba primjenjuje se zakonodavstvo samo jedne države članice. To se zakonodavstvo određuje u skladu s ovom glavom.

2. U smislu ove glave, za osobe koje primaju novčana davanja zbog ili kao posljedicu njihove djelatnosti u svojstvu zaposlenih ili samozaposlenih osoba, smatra se da obavljaju spomenutu djelatnost. To se ne primjenjuje na invalidske, starosne ili obiteljske mirovine, ili na mirovine za ozljede na radu ili profesionalne bolesti, ili na novčana davanja za bolest kojima se pokrivaju troškovi liječenja na neograničeni rok.

3. Podložno člancima od 12. do 16.:

(a) na osobu koja obavlja djelatnost kao zaposlena ili samozaposlena osoba u državi članici primjenjuje se zakonodavstvo te države članice;

(b) na državnog službenika primjenjuje se zakonodavstvo države članice kojoj podliježe uprava koja ga zapošljava;

(c) na osobu, koja prima davanja za nezaposlenost prema članku 65. na temelju zakonodavstva države članice boravišta, primjenjuje se zakonodavstvo te države članice;

(d) na osobu pozvanu ili ponovno pozvanu u službu oružanih snaga ili na civilnu službu u državi članici primjenjuje se zakonodavstvo te države članice;

(e) na ostale osobe na koje se točke od (a) do (d) ne primjenjuju primjenjuje se zakonodavstvo države članice boravišta, ne dovodeći u pitanje ostale odredbe ove uredbe koje joj jamče davanja prema zakonodavstvu jedne ili više država članica.”

8 Članak 87. Uredbe br. 883/2004 o prijelaznim odredbama glasi:

„1. Na temelju ove uredbe nije moguće ostvariti neko pravo za razdoblje prije dana [njezine] primjene.

2. Bilo koje razdoblje osiguranja i, po potrebi, bilo koje razdoblje zaposlenja, samozaposlenja ili [boravka] izvršeno na temelju zakonodavstva države članice prije dana primjene ove uredbe u određenoj državi članici uzima se u obzir za određivanje prava stečenih na temelju ove uredbe.

3. U skladu sa stavkom 1., pravo se stječe na temelju ove uredbe čak i ako se odnosi na okolnost koja je nastala prije datuma [njezine] primjene u nekoj od država članica.

[...]"

Uredba br. 987/2009

9 U skladu s uvodnim izjavama 1. i 14. Uredbe br. 987/2009:

„1. [Uredba br. 883/2004] osuvremenjuje pravila koordinacije sustava socijalne sigurnosti država članica, navodeći mjere i postupke za njihovu provedbu i pojednostavljujući ih u korist svih uključenih činitelja. Potrebno je utvrditi provedbena pravila.

[...]

14. Posebna su pravila i postupci potrebni za određivanje zakonodavstva koje se primjenjuje radi uzimanja u obzir razdoblja u kojima je osigurana osoba posvetila svoje vrijeme odgoju djece u raznim državama članicama.”

10 Članak 44. te uredbe, naslovljen „Uzimanje u obzir razdoblja odgoja djeteta”, nalazi se unutar njezina poglavlja IV. koje nosi naziv „Invalidska davanja te starosne i obiteljske mirovine”, a glasi:

„1. Za potrebe ovog članka, ‚razdoblje odgoja djeteta’ odnosi se na svako razdoblje koje se priznaje prema mirovinskom zakonodavstvu države članice ili na temelju kojeg se ostvaruje pravo na dodatak uz mirovinu izričito zbog toga što je osoba odgajala dijete, bez obzira na način određivanja tih razdoblja te jesu li ostvarena za vrijeme odgoja djeteta ili su priznata retroaktivno.

2. Ako se prema zakonodavstvu države članice koja je nadležna na temelju glave II. [Uredbe br. 883/2004] ne uzimaju u obzir razdoblja odgoja djeteta, ustanova države članice čije se zakonodavstvo, u skladu s glavom II. [Uredbe br. 883/2004], primjenjivalo na dotičnu osobu jer je obavljala djelatnost u svojstvu zaposlene osobe ili samozaposlene osobe na datum kad se, prema tom zakonodavstvu, razdoblje odgoja djeteta počelo uzimati u obzir u odnosu na dotično dijete i nadalje će biti nadležna uzeti u obzir to razdoblje kao razdoblje odgoja djeteta prema vlastitom zakonodavstvu, kao da je dijete odgajano na njezinome području.

3. Stavak 2. se ne primjenjuje ako se na dotičnu osobu primjenjuje ili će se primjenjivati zakonodavstvo druge države članice zbog obavljanja djelatnosti zaposlenih ili samozaposlenih osoba.”

11 Članak 93. navedene uredbe, naslovljen „Prijelazne odredbe”, glasi:

„Na situacije obuhvaćene [Uredbom br. 987/2009] primjenjuje se članak 87. [Uredbe br. 883/2004].”

Austrijsko pravo

- 12 Članak 4. stavak 1. Allgemeines Pensionsgesetz (Opći zakon o mirovinama, BGBl. I, 142/2004), naslovljen „Starosna mirovina, pravo” predviđa:
- „Osigurana osoba ima pravo na starosnu mirovinu nakon navršene 65. godine života (propisana dob za umirovljenje) ako je do referentnog datuma [...] navršeno najmanje 180 mjeseci osiguranja u skladu s tim ili drugim saveznim zakonom, od čega su najmanje 84 stečena na temelju radne aktivnosti (minimalni mirovinski staž).”
- 13 Članak 16. stavak 3.bis Allgemeines Sozialversicherungsgesetz (Opći zakon o socijalnom osiguranju) od 9. rujna 1955. (BGBl. 189/1955), u verziji primjenjivoj na glavni postupak (u daljnjem tekstu: ASVG), predviđa da se za ostvarenje minimalnog razdoblja iz članka 4. stavka 1. Općeg zakona o mirovinama mjesecima osiguranja također smatraju zamjenska razdoblja odgoja djece u skladu s člankom 227.bis ASVG-a i člankom 116.bis Gewerbliches Sozialversicherungsgesetz (Zakon o socijalnom osiguranju za osobe koje obavljaju industrijsku ili trgovačku djelatnost) koja su ostvarena prije 1. siječnja 2005.
- 14 Članak 16. stavak 6. ASVG-a utvrđuje da se, neovisno o članku 4. stavku 1. tog zakona, dob u kojoj osigurane ženske osobe koje su navršile 60 godina prije 1. siječnja 2024. stječu pravo na umirovljenje određuje u skladu s člankom 253. stavkom 1. ASVG-a.
- 15 Članak 224. ASVG-a, naslovljen „Razdoblja osiguranja”, glasi kako slijedi:
- „Razdobljima osiguranja smatraju se razdoblja doprinosa navedena u članku 225. i članku 226. te zamjenska razdoblja navedena u člancima 227., 227.bis, 228., 228.bis i 229.”
- 16 Članak 227.bis ASVG-a u biti predviđa da se, za osigurane osobe koje su stvarno i pretežno odgajale svoju djecu, razdoblja ostvarena na državnom području nakon 31. prosinca 1955. i prije 1. siječnja 2005., koja su bila namijenjena odgoju djece, smatraju „zamjenskim razdobljima” do najviše 48 ili 60 kalendarskih mjeseci u slučaju više djece, počevši od rođenja prvog djeteta.
- 17 Članak 116.bis Zakona o socijalnom osiguranju za osobe koje obavljaju industrijsku ili poslovnu djelatnost uglavnom preuzima iste odredbe kao i članak 227.bis ASVG-a.

Glavni postupak i prethodna pitanja

- 18 Tužiteljica u glavnom postupku, osoba CC, austrijska je državljanka rođena 1957.
- 19 Nakon što je obavljala djelatnost kao samozaposlena osoba u Austriji do 30. rujna 1986. i pohađala studij u Ujedinjenoj Kraljevini, tužiteljica u glavnom postupku nastanila se u Belgiji početkom studenoga 1987., gdje je rodila dvoje djece 5. prosinca 1987. i 23. veljače 1990. Nakon toga boravila je u Mađarskoj od 5. do 31. prosinca 1991. te u Ujedinjenoj Kraljevini od 1. siječnja do 8. veljače 1993.
- 20 Tužiteljica u glavnom postupku u razdoblju od 5. prosinca 1987. do 8. veljače 1993. podizala je svoju djecu a da pritom nije radila i ostvarivala razdoblja osiguranja niti je primala ikakve naknade za odgoj i brigu o svojoj djeci.

- 21 Dana 8. veljače 1993. vratila se u Austriju i ondje obavljala profesionalnu djelatnost kao samozaposlena osoba.
- 22 Od veljače 1993. do veljače 1994. tužiteljica u glavnom postupku posvetila je 13 mjeseci odgoju djece u Austriji, tijekom čega je imala obvezno osiguranje te je uplaćivala doprinose u austrijski sustav socijalne sigurnosti. Potom je bila zaposlena i uplaćivala doprinose u toj državi članici sve do svojeg odlaska u mirovinu.
- 23 Tužiteljica u glavnom postupku podnijela je 11. listopada 2017. zahtjev za odobrenje starosne mirovine od tuženika u glavnom postupku, Zavoda za mirovinsko osiguranje.
- 24 Odlukom od 29. prosinca 2017. Zavod joj je priznao pravo na starosnu mirovinu u mjesečnom iznosu od 1079,15 eura, počevši od 1. studenoga 2017. Taj je iznos izračunan na temelju 366 mjeseci osiguranja stečenih u Austriji, među kojima su razdoblja odgoja djece stečena u Austriji, koja su izjednačena s razdobljima osiguranja.
- 25 Tužiteljica u glavnom postupku podnijela je tužbu protiv te odluke Arbeits- und Sozialgerichtu Wien (Radni i socijalni sud u Beču, Austrija) ističući da, s obzirom na to da je bila pokrivena austrijskim socijalnim osiguranjem prije razdoblja odgoja djece koja je ostvarila u Belgiji i Mađarskoj između 5. prosinca 1987. i 31. prosinca 1991., navedena razdoblja također treba uzeti u obzir kao zamjenska razdoblja, za potrebe izračuna iznosa njezine austrijske mirovine, jer bi inače došlo do povrede članka 21. UFEU-a, kako ga tumači sudska praksa Suda.
- 26 Prvostupanjski sud odbio je tu tužbu s obrazloženjem da tužiteljica u glavnom postupku ne ispunjava uvjete za to da se razdoblja odgoja djece ostvarena u drugim državama članicama izjednače s razdobljima osiguranja na temelju članka 44. Uredbe br. 987/2009 i relevantnog austrijskog zakonodavstva.
- 27 Tužiteljica u glavnom postupku podnijela je žalbu protiv te odluke Oberlandesgerichtu Wien (Visoki zemaljski sud u Beču, Austrija) ističući da, iako njezina situacija ne zadovoljava uvjete utvrđene u članku 44. Uredbe br. 987/2009, valjalo je, u skladu sa sudskom praksom Suda koja proizlazi iz presude od 19. srpnja 2012., Reichel-Albert (C-522/10, EU:C:2012:475), na temelju članka 21. UFEU-a uzeti u obzir razdoblja odgoja djece ostvarena u drugim državama članicama jer je radila i bila osiguranik u austrijskom sustavu socijalne sigurnosti prije i nakon razdoblja posvećenih odgoju djece ostvarenih u drugim državama članicama te su stoga ta razdoblja dostatno povezana s austrijskim sustavom socijalne sigurnosti.
- 28 Taj sud odbio je žalbu potvrdivši da u predmetnom slučaju uvjeti primjene članka 44. Uredbe br. 987/2009 nisu ispunjeni i da se, s obzirom na to da je ta odredba isključive naravi, razdoblja koja je tužiteljica u glavnom postupku posvetila odgoju svoje djece te koja su ostvarena u drugim državama članicama ne mogu uzeti u obzir na temelju članka 21. UFEU-a. Osim toga, taj isti sud smatrao je da se rješenje proizašlo iz presude od 19. srpnja 2012., Reichel-Albert (C-522/10, EU:C:2012:475) ne može primijeniti na ovaj predmet jer je u ovom slučaju *ratione temporis* primjenjiva Uredba br. 987/2009, a to nije bio slučaj u predmetu u kojem je donesena ta presuda.
- 29 Sud koji je uputio zahtjev, Oberster Gerichtshof (Vrhovni sud, Austrija), pred kojim je tužiteljica u glavnom postupku pokrenula postupak revizije, također smatra da su u ovom predmetu *ratione temporis* primjenjive uredbe br. 883/2004 i 987/2009, ali smatra da nisu ispunjeni uvjeti iz članka 44. stavka 2. potonje uredbe koji se odnose na uzimanje u obzir, od strane Zavoda za

mirovinsko osiguranje, razdoblja odgoja djece koja je tužiteljica u glavnom postupku ostvarila u Belgiji i Mađarskoj jer kada je u prosincu 1987. počelo teći prvo razdoblje odgoja djece, tužiteljica u glavnom postupku nije obavljala djelatnost kao zaposlena ili samozaposlena osoba u Austriji.

- 30 Sud koji je uputio zahtjev ne isključuje mogućnost da se članak 44. Uredbe br. 987/2009 može tumačiti tako da je njegova primjena isključive naravi i da stoga uzimanje u obzir tih razdoblja nije moguće na temelju članka 21. UFEU-a.
- 31 Međutim, taj sud ističe da su činjenice o kojima je riječ u glavnom postupku usporedive s onima u predmetu u kojem je donesena presuda od 19. srpnja 2012., Reichel-Albert (C-522/10, EU:C:2012:475) i da se okolnošću da je tužiteljica u glavnom postupku radila i ostvarila razdoblja osiguranja isključivo u Austriji može, u skladu sa sudskom praksom proizašlom iz te presude, dokazati postojanje dostatno uske veze s austrijskim sustavom socijalne sigurnosti.
- 32 Sud koji je uputio zahtjev stoga smatra da bi u okviru Uredbe br. 1408/71, koja je bila na snazi u vrijeme kada je tužiteljica u glavnom postupku ostvarila razdoblja odgoja djece u Belgiji i Mađarskoj, ta razdoblja bila uzeta u obzir na temelju članka 21. UFEU-a radi izračuna njezine austrijske starosne mirovine, u skladu sa sudskom praksom Suda. Stoga je situacija tužiteljice u glavnom postupku postala nepovoljnija nakon stupanja na snagu članka 44. Uredbe br. 987/2009.
- 33 Podredno, sud koji je uputio zahtjev ističe da države članice u kojima je tužiteljica u glavnom postupku ostvarila razdoblja odgoja svoje djece u načelu predviđaju uzimanje u obzir takvih razdoblja. U tom kontekstu taj se sud pita, pod pretpostavkom da je članak 44. Uredbe br. 987/2009 primjenjiv na ovaj slučaj, treba li okolnost iz stavka 2. tog članka, odnosno okolnost da „se prema zakonodavstvu države članice koja je nadležna na temelju glave II. Uredbe [br. 883/2004], ne uzimaju u obzir razdoblja odgoja djeteta” tumačiti na način da se odnosi na situaciju u kojoj zakonodavstvo te države članice općenito ne predviđa uzimanje u obzir razdoblja odgoja djece radi izračuna starosne mirovine predmetne osobe ili tako da se primjenjuje na situaciju u kojoj se, iako je takvo uzimanje u obzir predviđeno, ta osoba, s obzirom na svoju konkretnu situaciju, ne može na njega pozivati.
- 34 U tim okolnostima, Oberster Gerichtshof (Vrhovni sud) odlučio je prekinuti postupak i Sudu uputiti sljedeća prethodna pitanja:

„1. Treba li članak 44. stavak 2. Uredbe [br. 987/2009] tumačiti na način da mu se protivi to da država članica – koja je nadležna za odobravanje starosne mirovine i prema čijem je zakonodavstvu stjecateljica mirovine uz iznimku tih razdoblja odgoja djece cijeli svoj radni vijek bila radno aktivna kao zaposlena ili samozaposlena osoba – uzme u obzir razdoblja odgoja djece provedena u drugim državama članicama, samo zbog toga što stjecateljica mirovine u trenutku u kojem je započelo uzimanje u obzir razdoblja odgoja djece za dotično dijete u skladu s propisima te države članice nije bila ni zaposlena ni samozaposlena osoba?

Ako odgovor na prvo prethodno pitanje bude niječan:

2. Treba li prvi dio članka 44. stavka 2. Uredbe [br. 987/2009] tumačiti na način da država članica nadležna na temelju glave II. Uredbe [br. 883/2004] u skladu sa svojim zakonodavstvom općenito ne uzima u obzir razdoblja odgoja djeteta ili na način da ih samo u određenom slučaju ne uzima u obzir?”

O prethodnim pitanjima

Prvo pitanje

- 35 Uvodno valja podsjetiti na to da je, prema ustaljenoj sudskoj praksi Suda, u okviru suradnje između nacionalnih sudova i Suda ustanovljene člankom 267. UFEU-a, na Sudu da nacionalnom sudu pruži koristan odgovor koji mu omogućuje rješavanje spora koji se pred njim vodi. U tom će smislu Sud, ako je potrebno, preoblikovati pitanja koja su mu postavljena. Naime, zadatak je Suda tumačiti sve odredbe prava Unije koje su nacionalnim sudovima potrebne za rješavanje sporova koji se pred njima vode, čak i ako te odredbe nisu izričito navedene u pitanjima koja su ti sudovi uputili Sudu (presuda od 8. srpnja 2021., Staatsanwaltschaft Köln i Bundesamt für Güterverkehr, C-937/19, EU:C:2021:555, t. 22. i navedena sudska praksa).
- 36 Slijedom toga, čak i ako je sud koji je uputio zahtjev formalno ograničio svoje pitanje na tumačenje članka 44. stavka 2. Uredbe br. 987/2009, takva okolnost ne sprečava Sud da mu pruži sve elemente tumačenja prava Unije koji mogu biti korisni za donošenje odluke u predmetu koji se pred njim vodi, bez obzira na to je li se taj sud u tekstu svojih pitanja na njih pozvao. U tom je pogledu na Sudu da iz svih elemenata koje mu je dostavio sud koji je uputio zahtjev, a posebno iz obrazloženja odluke kojom se upućuje zahtjev za prethodnu odluku, izdvoji elemente prava Unije koji zahtijevaju tumačenje, uzimajući u obzir predmet spora (vidjeti analogijom presudu od 8. srpnja 2021., Staatsanwaltschaft Köln i Bundesamt für Güterverkehr, C-937/19, EU:C:2021:555, t. 23. i navedenu sudska praksu).
- 37 U ovom slučaju iz zahtjeva za prethodnu odluku proizlazi da se glavni postupak odnosi na pitanje je li Republika Austrija dužna u svrhu odobravanja starosne mirovine uzeti u obzir razdoblja odgoja djece koja je tužiteljica u glavnom postupku ostvarila u drugim državama članicama. Naime, sud koji je uputio zahtjev navodi da je takvo uzimanje u obzir isključeno na temelju članka 44. stavka 2. Uredbe br. 987/2009 jer se tom odredbom zahtijeva da je dotična osoba u dotičnoj državi članici obavljala djelatnost kao zaposlena ili samozaposlena osoba „kad se, prema [zakonodavstvu te države članice], razdoblje odgoja djeteta počelo uzimati u obzir u odnosu na dotično dijete”, pri čemu je taj datum utvrđen nacionalnim odredbama navedene države članice kojima se uređuje uzimanje u obzir razdoblja odgoja djece. Međutim, čak i ako je tijekom svojeg aktivnog života tužiteljica u glavnom postupku obavljala djelatnost kao zaposlena ili samozaposlena osoba samo u Austriji te uplaćivala doprinose samo u sustavu socijalne sigurnosti te države članice, utvrđeno je da ona na relevantne datume koji su, u skladu s austrijskim zakonodavstvom, 1. siječnja 1988. i 1. ožujka 1990. nije obavljala djelatnost kao zaposlena ili samozaposlena osoba u Austriji. U tim okolnostima sud koji je uputio zahtjev pita je li, u slučaju da članak 44. treba tumačiti na način da nema isključivu narav, Republika Austrija dužna uzeti u obzir ta razdoblja na temelju članka 21. UFEU-a i sudske prakse proizašle iz presude od 19. srpnja 2012., Reichel-Albert (C-522/10, EU:C:2012:475), pri čemu taj sud smatra da su okolnosti tog predmeta usporedive s okolnostima predmeta u glavnom postupku.
- 38 Stoga prvo pitanje valja razumjeti tako da se njime u biti želi saznati treba li članak 44. stavak 2. Uredbe br. 987/2009 tumačiti na način da, kada dotična osoba ne ispunjava uvjet obavljanja djelatnosti u svojstvu zaposlene ili samozaposlene osobe koji je propisan tom odredbom kako bi ishodila da država članica koja isplaćuje tu mirovinu uzme u obzir razdoblja odgoja djece koja je ostvarila u drugim državama članicama, ta država članica ipak mora uzeti u obzir ta razdoblja na temelju članka 21. UFEU-a.

- 39 U tom pogledu valja, kao prvo, provjeriti uređuje li članak 44. Uredbe br. 987/2009 na isključiv način uzimanje u obzir razdoblja odgoja djece ostvarena u različitim državama članicama. Naime, u slučaju potvrdnog odgovora, takva se razdoblja mogu uzeti u obzir samo na temelju te odredbe, tako da se članak 21. UFEU-a ne primjenjuje. S druge strane, ako članak 44. Uredbe br. 987/2009 treba tumačiti na način da njegova primjena nije isključive naravi, ne može se unaprijed isključiti da se sudska praksa koja proizlazi iz presude od 19. srpnja 2012., Reichel-Albert (C-522/10, EU:C:2012:475) i kojom se predviđa da država članica uzima u obzir razdoblja odgoja djeteta koja je predmetna osoba ostvarila u drugim državama članicama na temelju članka 21. UFEU-a, može prenijeti na situaciju poput one u glavnom postupku koja, za razliku od one koja je dovela do navedene presude, ulazi u područje primjene *ratione temporis* Uredbe br. 987/2009, ali u kojoj predmetna osoba ne ispunjava uvjet obavljanja djelatnosti u svojstvu zaposlene ili samozaposlene osobe nametnut člankom 44. stavkom 2. te uredbe.
- 40 U skladu s ustaljenom sudskom praksom Suda, prilikom tumačenja odredbe prava Unije valja uzeti u obzir ne samo njezin tekst već i kontekst te ciljeve propisa kojeg je ona dio, pri čemu se nastanak odredbe prava Unije može također pokazati važnim za njezino tumačenje (presuda od 8. svibnja 2019., Inspecteur van de Belastingdienst, C-631/17, EU:C:2019:381, t. 29.).
- 41 U ovom slučaju u tekstu članka 44. Uredbe br. 987/2009 nije izričito navedeno uređuje li ta odredba na isključiv način uzimanje u obzir razdoblja odgoja djece ostvarenih u različitim državama članicama. Međutim, valja utvrditi da se pravilom predviđenim u stavku 2. tog članka – prema kojem se na zainteresiranu osobu primjenjuje zakonodavstvo države članice koja je bila nadležna na temelju glave II. Uredbe br. 883/2004 zbog toga što je obavljala djelatnost u svojstvu zaposlene ili samozaposlene osobe u toj državi članici na dan kad se razdoblje odgoja djece počelo uzimati u obzir na temelju tog zakonodavstva – provodi, kao što je to navela Europska komisija, kodifikacija sudske prakse Suda proizašla iz presuda od 23. studenoga 2000., Elsen (C-135/99, EU:C:2000:647) i od 7. veljače 2002., Kauer (C-28/00, EU:C:2002:82).
- 42 Naime, iako zakonodavac Unije nije izričito preuzeo test utvrđen u tim presudama u pogledu „uske povezanosti” ili „dostatne veze” između razdoblja osiguranja ostvarenih zbog obavljanja profesionalne djelatnosti u državi članici od koje dotična osoba potražuje starosnu mirovinu i razdoblja odgoja djece koja je ta osoba ostvarila u drugoj državi članici, ipak ostaje činjenica da bi primjena pravila iz članka 44. stavka 2. Uredbe br. 987/2009 na predmetne osobe u predmetima u kojima su donesene te presude dovela do rezultata do kojeg je u tim presudama došao Sud. Naime, kao što to u biti proizlazi iz točaka 25. do 28. presude od 23. studenoga 2000., Elsen (C-135/99, EU:C:2000:647) i točaka 31. do 33. presude od 7. veljače 2002., Kauer (C-28/00, EU:C:2002:82), Sud je presudio da okolnost da su te osobe, koje su radile samo u državi članici koja isplaćuje njihovu starosnu mirovinu, u trenutku rođenja djeteta obavljale djelatnost u svojstvu zaposlene osobe na području te države članice, omogućuje utvrđivanje postojanja takve uske ili dostatne veze i da se stoga primjenjuje zakonodavstvo navedene države članice kad je riječ o uzimanju u obzir razdoblja odgoja djece ostvarenih u drugoj državi članici radi odobrenja takve mirovine.
- 43 Valja dodati da se, s obzirom na to da na dan stupanja na snagu članka 44. Uredbe br. 987/2009 Sud još nije donio presudu od 19. srpnja 2012., Reichel-Albert (C-522/10, EU:C:2012:475), zaključci iz te presude nisu mogli uzeti u obzir prilikom donošenja te uredbe kako bi ih se eventualno kodificiralo.
- 44 Iz toga slijedi da, s obzirom na njegov tekst, članak 44. Uredbe br. 987/2009 treba tumačiti na način da ne uređuje na isključiv način uzimanje u obzir razdoblja odgoja djece.

- 45 To tumačenje potvrđuje se kontekstom u kojem se nalazi ta odredba.
- 46 Naime, valja utvrditi da, s obzirom na glavu i poglavlje Uredbe br. 987/2009 u okviru kojih se nalazi članak 44. te uredbe, odnosno glavu III., naslovljenu „Posebne odredbe o raznim kategorijama davanja”, i poglavlje IV. koje obuhvaća odredbe o „invalidsk[im] davanj[ima] te starosn[im] i obiteljsk[im] mirovin[ama]”, ta odredba čini posebnu odredbu primjenjivu na davanja proizašla iz mirovina kojom se promiče uzimanje u obzir razdoblja odgoja djece u svrhu izračuna tih davanja. U tu svrhu tom se odredbom uvodi, kada zakonodavstvo države članice nadležne na temelju glave II. Uredbe br. 883/2004 ne uzima u obzir navedena razdoblja, podređna nadležnost države članice koja nije nadležna na temelju općih pravila, ali koja je to bila prethodno zbog toga što je predmetna osoba obavljala djelatnost u svojstvu zaposlene ili samozaposlene osobe u toj državi članici u trenutku kada su se na temelju njezina zakonodavstva navedena razdoblja mogla početi uzimati u obzir.
- 47 Slijedom toga, člankom 44. Uredbe br. 987/2009 uspostavlja se dodatno pravilo kojim se povećava vjerojatnost da se u potpunosti uzmu u obzir razdoblja u kojima su predmetne osobe odgajale djecu i da se tako izbjegne, koliko god je to moguće, da ona ne budu uzeta u obzir. Ta se odredba stoga ne može tumačiti na način da ima isključivu narav.
- 48 Što se tiče ciljeva propisa kojeg je dio članak 44. Uredbe br. 987/2009, valja podsjetiti na to da je, kao što to proizlazi iz uvodne izjave 3. Uredbe br. 883/2004 i uvodne izjave 1. Uredbe br. 987/2009, svrha Uredbe br. 883/2004 zamijeniti pravila o koordinaciji nacionalnih sustava socijalne sigurnosti predviđena Uredbom br. 1408/71 njihovim osuvremenjivanjem i pojednostavljivanjem radi ostvarivanja cilja slobodnog kretanja osoba, pri čemu je svrha Uredbe br. 987/2009 utvrđivanje načina njihove primjene. U uvodnoj izjavi 1. Uredbe br. 883/2004 navodi se, osim toga, da su pravila o koordinaciji nacionalnih sustava socijalne sigurnosti, kao što su ona predviđena potonjom uredbom, Uredbom br. 987/2009 i, prethodno, Uredbom br. 1408/71, obuhvaćena područjem slobodnog kretanja osoba.
- 49 U tom pogledu od stupanja na snagu Uredbe br. 883/2004 iz ustaljene sudske prakse proizlazi da, s jedne strane, iako, u nedostatku usklađivanja na razini Unije države članice zadržavaju nadležnost za uređenje svojih sustava socijalne sigurnosti i za određivanje u tom kontekstu, među ostalim, uvjeta na temelju kojih se stječe pravo na davanja, te države članice ipak moraju poštovati pravo Unije u izvršavanju te nadležnosti i, osobito, odredbe UFEU-a koje se odnose na slobodu priznatu svakom građaninu Unije da se kreće i boravi na državnom području država članica (vidjeti u tom smislu presudu od 14. ožujka 2019., Vester, C-134/18, EU:C:2019:212, t. 29. do 31. i navedenu sudsku praksu).
- 50 S druge strane, ako bi zbog ostvarivanja svojeg prava na slobodno kretanje radnici migranti izgubili pogodnosti socijalne sigurnosti koje im osigurava zakonodavstvo države članice, takva bi ih posljedica mogla odvratiti od ostvarivanja njihova prava na slobodno kretanje pa bi stoga činila prepreku toj slobodi (vidjeti u tom smislu presudu od 14. ožujka 2019., Vester, C-134/18, EU:C:2019:212, t. 33. i navedenu sudsku praksu).
- 51 Iz toga proizlazi da cilj osiguranja poštovanja načela slobodnog kretanja, kako je utvrđen u članku 21. UFEU-a, također prevladava u okviru uredbi br. 883/2004 i 987/2009.
- 52 Međutim, valja utvrditi da bi tumačenje prema kojem članak 44. Uredbe br. 987/2009 na isključiv način uređuje uzimanje u obzir razdoblja odgoja djece ostvarenih u različitim državama članicama dovelo do toga da se državi članici – koja osobi isplaćuje starosnu mirovinu i koja je jedina država

u kojoj je ta osoba, poput tužiteljice u glavnom postupku, radila i uplaćivala doprinose, kako prije tako i nakon premještanja svojeg boravišta u drugu državu članicu gdje se posvetila odgoju djece – dopusti da odbije uzeti u obzir, u svrhu odobrenja takve mirovine, razdoblja odgoja djece koja je ta osoba ostvarila u toj drugoj državi članici i da je stoga dovede u nepovoljniji položaj, samo zato što je ostvarila svoje pravo na slobodu kretanja.

- 53 Takvo bi tumačenje stoga bilo protivno ciljevima Uredbe br. 987/2009, osobito kad je riječ o cilju jamčenja poštovanja načela slobodnog kretanja i stoga bi moglo ugroziti koristan učinak članka 44. te uredbe.
- 54 U tom kontekstu, dovoljno je podsjetiti na to da, prema sudskoj praksi Suda, kada se odredba prava Unije može tumačiti na više načina, prednost valja dati onom tumačenju koje može sačuvati njezin koristan učinak (presuda od 7. listopada 2010., Lassal, C-162/09, EU:C:2010:592, t. 51.).
- 55 Slijedom toga, s obzirom na njegov tekst, kontekst kojeg je dio i ciljeve propisa kojeg je dio, valja smatrati da članak 44. Uredbe br. 987/2009 treba tumačiti na način da ne uređuje na isključiv način uzimanje u obzir razdoblja odgoja djece koja je ista osoba ostvarila u različitim državama članicama.
- 56 Kao drugo, valja ispitati može li se sudska praksa koja proizlazi iz presude od 19. srpnja 2012., Reichel-Albert (C-522/10, EU:C:2012:475) primijeniti na situaciju kao što je ona o kojoj je riječ u glavnom postupku u kojoj, iako je Uredba br. 987/2009 primjenjiva *ratione temporis*, dotična osoba ne ispunjava uvjet obavljanja djelatnosti u svojstvu zaposlene ili samozaposlene osobe propisan člankom 44. stavkom 2. te uredbe kako bi, radi odobravanja starosne mirovine, država članica koja isplaćuje tu mirovinu uzela u obzir razdoblja odgoja djece koja je ostvarila u drugim državama članicama. U predmetu u kojem je donesena ta presuda predmetna osoba u trenutku rođenja svoje djece nije više radila u državi članici koja isplaćuje njezinu starosnu mirovinu te je privremeno bila uspostavila boravište na državnom području druge države članice u kojoj se posvetila odgoju svoje djece i u kojoj nije obavljala djelatnost u svojstvu zaposlene ili samozaposlene osobe. Ta se osoba kasnije sa svojom obitelji vratila u prvu državu članicu u kojoj je ponovno počela obavljati profesionalnu djelatnost.
- 57 U presudi od 19. srpnja 2012., Reichel-Albert (C-522/10, EU:C:2012:475), Sud je najprije u točkama 24. do 29. te presude presudio da u takvoj situaciji Uredba br. 987/2009 nije primjenjiva *ratione temporis* te je utvrdio da se u tim okolnostima u načelu primjenjuju pravila predviđena Uredbom br. 1408/71.
- 58 Zatim, nakon što je u točki 30. te presude utvrdio da Uredbom br. 1408/71 nije utvrđeno nikakvo posebno pravilo usporedivo s člankom 44. Uredbe br. 987/2009 kojim se uređuje uzimanje u obzir razdoblja odgoja djece ostvarenih u drugim državama članicama, Sud je smatrao da pitanja koja je postavio sud koji je uputio zahtjev za prethodnu odluku treba shvatiti tako da se njima nastoji utvrditi obvezuje li u situaciji poput one o kojoj je riječ u ovom predmetu članak 21. UFEU-a nadležnu ustanovu države članice koja isplaćuje starosnu mirovinu predmetne osobe da uzme u obzir, u svrhu odobrenja takve mirovine, razdoblja odgoja djece koja je ta osoba ostvarila u drugoj državi članici. U točki 31. navedene presude Sud je smatrao da, kako bi se odgovorilo na to pitanje, valja, s jedne strane, utvrditi koja je država članica nadležna definirati ili priznati razdoblja koja je dotična osoba posvetila odgoju svoje djece u drugoj državi članici kao razdoblja izjednačena

s razdobljima osiguranja u užem smislu i, s druge strane, u slučaju da se utvrdi da je to zakonodavstvo države članice koja isplaćuje starosnu mirovinu, ocijeniti je li način uzimanja u obzir razdoblja odgoja djece predviđen tim zakonodavstvom u skladu s člankom 21. UFEU-a.

- 59 Sud je tako smatrao, s jedne strane, u točkama 35. i 36. presude od 19. srpnja 2012., Reichel-Albert (C-522/10, EU:C:2012:475), da kada je osoba radila i uplaćivala doprinose u istoj državi članici, kako prije tako i nakon premještanja svojeg boravišta u drugu državu članicu u kojoj nikad nije radila ni uplaćivala doprinose, valja potvrditi postojanje dostatne veze između tih razdoblja odgoja djece i razdoblja osiguranja ostvarenih zbog obavljanja profesionalne djelatnosti u prvoj državi članici tako da se zakonodavstvo te prve države članice primjenjuje na uzimanje u obzir i priznavanje, u svrhu odobravanja starosne mirovine, razdoblja odgoja djece koja je ta osoba ostvarila.
- 60 S druge strane, što se tiče usklađenosti zakonodavstva primjenjivog u tom predmetu s člankom 21. UFEU-a, Sud je u točkama 38. do 40. te presude podsjetio da iako države članice zadržavaju nadležnost za uređivanje svojih sustava socijalne sigurnosti, one ipak prilikom izvršavanja te nadležnosti moraju poštovati pravo Unije, a osobito odredbe UFEU-a koje se odnose na slobodno kretanje građana, zajamčeno člankom 21. UFEU-a. Nadalje, Sud je istaknuo da su nacionalne odredbe, u situaciji poput one o kojoj je riječ u predmetu u kojem je donesena navedena presuda, dovele do toga da je dotična osoba, samo zbog toga što je privremeno boravila u drugoj državi članici, čak i ako tamo nije obavljala nikakvu djelatnost u svojstvu zaposlene ili samozaposlene osobe, bila lišena prava da njezina razdoblja odgoja djece budu uzeta u obzir u svrhu određivanja iznosa njezine starosne mirovine jer nije ostvarila, na temelju djelatnosti u svojstvu zaposlene ili samozaposlene osobe, razdoblja uplate obveznih doprinosa tijekom tih razdoblja odgoja ili neposredno prije rođenja svoje djece.
- 61 Naposljetku, Sud je u točkama 41. do 45. iste presude presudio da se u tim okolnostima na takvu osobu – u državi članici čiji je ona državljanin – primjenjuje nepovoljnije postupanje od onog koje bi se primjenjivalo da nije iskoristila pogodnosti otvorene UFEU-om u području kretanja osoba. Nacionalni propis koji neke vlastite državljane stavlja u nepovoljniji položaj samo zato što su iskoristili svoju slobodu kretanja i boravka u drugoj državi članici stoga dovodi do nejednakog postupanja koje je protivno načelima na kojima se temelji status građanina Unije prilikom ostvarivanja njegove slobode kretanja. Sud je iz toga zaključio da je u takvoj situaciji, s jedne strane, neuračunavanje razdoblja odgoja djece ostvarenih izvan državnog područja nadležne države članice koje je predviđeno njezinim zakonodavstvom protivno članku 21. UFEU-a i da, s druge strane, ta odredba prava Unije obvezuje ustanovu te države članice nadležnu za odobravanje starosne mirovine da uzme u obzir razdoblja odgoja djece koja je predmetna osoba ostvarila u drugoj državi članici kako bi se izračunao iznos navedene mirovine.
- 62 Valja utvrditi da s obzirom na to da, kao što proizlazi iz točke 55. ove presude, članak 44. Uredbe br. 987/2009 ne uređuje na isključiv način uzimanje u obzir razdoblja odgoja djece u inozemstvu i da, kao što to proizlazi iz točke 51. ove presude, cilj osiguravanja poštovanja načela slobodnog kretanja kako je utvrđen u članku 21. UFEU-a također prevladava u okviru uredbi br. 883/2004 i 987/2009, zaključci iz presude od 19. srpnja 2012., Reichel-Albert (C-522/10, EU:C:2012:475) mogu se prenijeti na situaciju poput one u glavnom postupku, u kojoj se Uredba br. 987/2009 primjenjuje *ratione temporis*, ali u kojoj predmetna osoba ne ispunjava uvjet obavljanja djelatnosti u svojstvu zaposlene ili samozaposlene osobe propisan člankom 44. stavkom 2. te uredbe kako bi joj u svrhu odobravanja starosne mirovine država članica koja isplaćuje tu mirovinu uzela u obzir razdoblja odgoja djece koja je ostvarila u drugim državama članicama.

- 63 Osim toga, kao što to proizlazi iz točaka 22. do 25. ove presude, činjenice koje se odnose na predmet u glavnom postupku usporedive su s onima u predmetu u kojem je donesena presuda od 19. srpnja 2012., Reichel-Albert (C-522/10, EU:C:2012:475), na koje se poziva u točki 56. ove presude, s obzirom na to da je, s jedne strane, tužiteljica u glavnom postupku bila zaposlena i uplaćivala doprinose isključivo u državi članici koja isplaćuje njezinu starosnu mirovinu, odnosno u Austriji, kako prije tako i nakon svojeg preseljenja u Mađarsku, a zatim Belgiju, gdje se posvetila odgoju svoje djece i da, s druge strane, nije obavljala djelatnost kao zaposlena ili samozaposlena osoba u Austriji na datum relevantan za uzimanje u obzir njezinih razdoblja odgoja djece u svrhu dodjele starosne mirovine u toj državi članici. Stoga, kao i u situaciji o kojoj je riječ u presudi od 19. srpnja 2012., Reichel-Albert (C-522/10, EU:C:2012:475), postoji dostatna povezanost razdoblja odgoja djece koja je tužiteljica u glavnom postupku ostvarila u inozemstvu i razdoblja osiguranja ostvarenih zbog obavljanja profesionalne djelatnosti u Austriji. Stoga valja utvrditi da se za potrebe uzimanja u obzir i priznavanja tih razdoblja mora primijeniti zakonodavstvo te države članice kako bi ona odobrila starosnu mirovinu.
- 64 Također je nesporno da bi, da tužiteljica u glavnom postupku nije napustila Austriju, njezina razdoblja odgoja djece bila uzeta u obzir za potrebe izračuna njezine austrijske starosne mirovine. Stoga nema sumnje da je tužiteljica u glavnom postupku, poput zainteresirane osobe u predmetu u kojem je donesena presuda od 19. srpnja 2012., Reichel-Albert (C-522/10, EU:C:2012:475), stavljena u nepovoljniji položaj samo zato što je ostvarila svoje pravo na slobodno kretanje, što je protivno članku 21. UFEU-a.
- 65 Iz toga slijedi da je, u situaciji poput one o kojoj je riječ u glavnom postupku, u kojoj je dotična osoba bila zaposlena i uplaćivala doprinose isključivo u državi članici koja isplaćuje njezinu starosnu mirovinu, kako prije tako i nakon prijenosa svojeg boravišta u druge države članice u kojima je ostvarila razdoblja odgoja djece, ta država članica dužna, u skladu sa sudskom praksom koja proizlazi iz presude od 19. srpnja 2012., Reichel-Albert (C-522/10, EU:C:2012:475) i na temelju članka 21. UFEU-a uzeti u obzir, u svrhu odobravanja starosne mirovine, navedena razdoblja.
- 66 S obzirom na prethodna razmatranja, na prvo pitanje valja odgovoriti tako da članak 44. stavak 2. Uredbe br. 987/2009 treba tumačiti na način da kad predmetna osoba ne ispunjava uvjet obavljanja djelatnosti u svojstvu zaposlene ili samozaposlene osobe propisan tom odredbom kako bi u svrhu odobravanja starosne mirovine država članica koja isplaćuje tu mirovinu uzela u obzir razdoblja odgoja djece koja je ta osoba ostvarila u drugim državama članicama, ta država članica dužna je uzeti u obzir ta razdoblja na temelju članka 21. UFEU-a jer je ta osoba bila zaposlena i uplaćivala doprinose isključivo u navedenoj državi članici, kako prije tako i nakon premještanja svojeg boravišta u drugu državu članicu u kojoj je ostvarila navedena razdoblja.

Drugo pitanje

- 67 Budući da se to pitanje postavlja samo kad bi Sud smatrao da se članak 44. stavak 2. Uredbe br. 987/2009 primjenjuje na situaciju poput one o kojoj je riječ u glavnom postupku i da u ovom slučaju uvjeti za primjenu te odredbe nisu ispunjeni, na njega nije potrebno odgovoriti.

Troškovi

- 68 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenoga, Sud (drugo vijeće) odlučuje:

Članak 44. stavak 2. Uredbe (EZ) br. 987/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. rujna 2009. o utvrđivanju postupka provedbe Uredbe (EZ) br. 883/2004 o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti treba tumačiti na način da kad predmetna osoba ne ispunjava uvjet obavljanja djelatnosti u svojstvu zaposlene ili samozaposlene osobe propisan tom odredbom kako bi u svrhu odobravanja starosne mirovine država članica koja isplaćuje tu mirovinu uzela u obzir razdoblja odgoja djece koja je ta osoba ostvarila u drugim državama članicama, ta država članica dužna je uzeti u obzir ta razdoblja na temelju članka 21. UFEU-a jer je ta osoba bila zaposlena i uplaćivala doprinose isključivo u navedenoj državi članici, kako prije tako i nakon premještanja svojeg boravišta u drugu državu članicu u kojoj je ostvarila navedena razdoblja.

Potpisi